

Промисловість у 2017 році

За попередніми даними 2017р. (п/п) обсяг промислового виробництва по відношенню до 2016р. майже не змінився – зменшився на 0,1% («плюс» 2,8% у 2016р.).

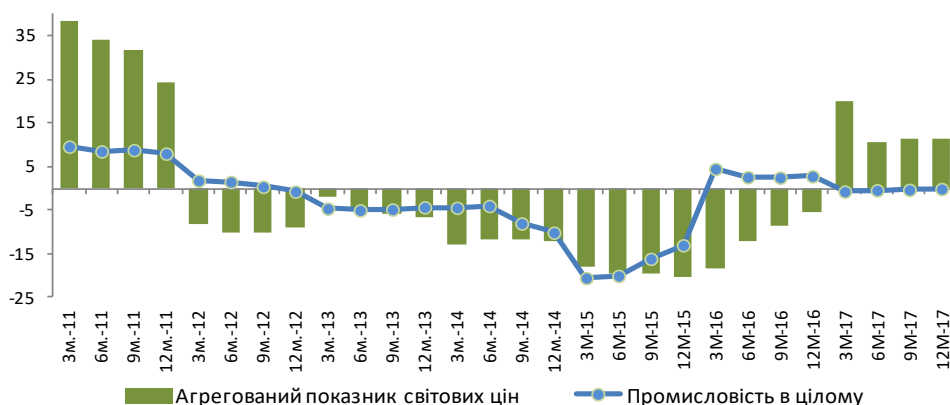
Розширення внутрішнього попиту, відкриття нових підприємств, диверсифікація ринків збуту та сприятлива зовнішня кон'юнктура компенсували негативний вплив від припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської обл. («транспортна блокада»), що вплинуло на погіршення виробничої діяльності гірничо-металургійного комплексу та електроенергетики.

У 2017р. (п/п) виробництво **інвестиційних товарів** зросло на 9,3% («плюс» 1,7% у 2016р.), **споживчих товарів тривалого** використання – на 12,8% («мінус» 0,3% відповідно) та **споживчих товарів короткострокового** використання – на 3,6% («плюс» 4,4% відповідно). В той час, як виробництво товарів групи **енергія** скоротилося на 7,8% та товарів **проміжного споживання** - на 0,4% («плюс» 2,7% відповідно).

У грудні 2017р. (р/р), після двох місяців зростання, **промислове виробництво** скоротилося на 0,5%. Найбільш негативний внесок мало **постачання електроенергії** внаслідок зменшення споживання електроенергії в економіці (за даними Міненерговугілля на 4,5% порівняно з 0,6% у листопаді (р/р)), у т. ч. через аномально високий температурний режим та несприятливі погодні умови (пориви вітру та мокрий сніг), що призвели до знеструмлення значної кількості населених пунктів у різних регіонах.

У I кв. 2018р. очікується зростання промислового виробництва на рівні 3[±1]%. Найбільше зростання виробництва матимуть такі галузі як машинобудування, виробництво гумових і пластмасових виробів, будматеріалів в умовах високого інвестиційного та експортного попиту, а також галузі **споживчого спрямування** – фармацевтичне, текстильне виробництво через розширення **споживчого попиту**.

Рис. 1. Промисловість України та АПСЦ, %, п/п

Джерело. ДСС, розрахунки MEPT, Worldbank

Примітка. Агрегований показник світових цін (АПСЦ) – показник, який враховує динаміку світових цін на соняшникову олію, кукурудзу, пшеницю, сечовину, залізну руду та чорні метали.

Табл. 1. Основні види промисловості, %

	2016р.	внески	Листопад 2017р.	внески	Грудень 2017р.	внески	2017р.	внески	Частка у пром., 2016р.
Промисловість, в цілому	2,8	х	0,3	х	-0,5	х	-0,1	х	100
Добувна пром-ть	-0,2	-0,1	-2,8	-1,3	-4,4	-1,7	-5,8	-1,6	13,0
Переробна пром-ть	4,3	2,6	3,0	3,0	4,4	3,8	4,0	2,4	64,4
Постачання електроенергії, газу, пари	2,5	0,3	-6,4	-1,4	-13,3	-2,6	-6,5	-0,9	21,5
Харчова	4,4	0,7	-1,1	-0,4	-4	-1,2	2,7	0,4	21,6
Текстильна	2,2	0,0	4,5	0,1	-1,2	0,0	6,3	0,1	1,0
Деревообробна, целюлозна, поліграфічна	2	0,1	2,1	0,1	2,7	0,1	2,8	0,1	3,4
Кокс, нафтопереробка	8,7	0,2	-7,6	-0,5	-7,2	-0,4	-15,0	-0,4	3,3
Хімічна	1,1	0,0	46,1	1,6	41,0	1,2	17,4	0,3	3,2
Фармацевтика	4,4	0,1	18,9	0,4	8,8	0,2	4,3	0,1	1,4
Будматеріали	8,5	0,4	6,8	0,5	3,9	0,3	6,6	0,3	5,1
Металургія	6,8	0,7	2,7	0,5	3,4	0,5	-0,4	0,0	17,1
Машинобудування	2	0,3	3,6	0,8	14,6	2,8	7,3	1,0	6,6

Джерело. ДСС, розрахунки Мінекономрозвитку

«за попередніми даними 2017р. (п/п) обсяг промислового виробництва майже не змінився – зменшився на лише 0,1%.

«у грудні 2017р. (р/р) після двох місяців зростання, промислове виробництво скоротилося на 0,5%

«у 2017 (п/п) відбулось зростання світових цін, що сприяло розвитку окремих галузей промисловості, в той же час, негативну динаміку зберігають ціни на соняшникову олію та кукурудзу»

«у 2017р. найбільші позитивні внески у формування динаміки промисловості мали машинобудування, виробництво харчових продуктів, хімічне виробництво, водночас, найбільший негативний – виробництво енергоресурсів»

Серед видів промислової діяльності позитивні результати спостерігалися:

у машинобудуванні – зростання на 7,3% (порівняно з «плюс» 2% - у 2016р, «плюс» 14,6% - у грудні 2017р. (р/р)) за рахунок більшості підвидів галузі в умовах збільшення як внутрішнього попиту на інвестиційну продукцію з боку суміжних галузей, так і зовнішнього попиту:

у групі **виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів** - зростання на 15,2% (порівняно з «мінус» 1,6% - у 2016р., «плюс» 13,3% - у грудні 2017р. (р/р)) внаслідок зростання внутрішнього попиту за рахунок покращення фінансових можливостей вітчизняних підприємств (зокрема, оновлення рухомого складу залізниці) та зовнішнього попиту (обсяги експорту групи «Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби» за 11міс. 2017р. зросли на 11%).

Довідково. За даними ДСС у 2017 році виробництво вагонів вантажних зросло у 2,4р. («плюс» 2,1р. - у 2016р., «плюс» 11,1% - у грудні 2017р. (р/р)), автомобілів вантажних – у 2,1р. («мінус» 71,4%, «плюс» 47,7% відповідно) та автобусів у 1,7р. («мінус» 40%, «плюс» 5,7% відповідно). За даними Укравтопром у 2017р. (п/п) виробництво легкових автомобілів зросло у 1,7р. («мінус» 23,2%, «плюс» 39,3% відповідно).

Оновлення рухомого складу залізниці відбувалось в умовах зростання на 52,7 млн. грн. (за 9 міс. 2017р. (п/п)) чистого фінансового результату ПАТ «Укрзалізниця», при цьому 62,6% від загального обсягу інвестицій було направлено на оновлення рухомого складу.

у групі **виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції** – збільшення на 8,1% (порівняно з «плюс» 24,2% - у 2016р., «плюс» 44,6% - у грудні 2017р. (р/р)) через зростання обсягів нових замовлень (за 11 міс. 2017р. на 8,3%) з боку суміжних видів економічної діяльності (у т. ч. державних замовлень для ОПК);

у групі **виробництва машин і устаткування** – зростання на 5,1% (порівняно з «плюс» 2,3% - у 2016р., «плюс» 14% - у грудні 2017р. (р/р)) через інвестиційний попит з боку промислових підприємств з метою проведення реконструкції виробничих потужностей та сільськогосподарських підприємств – оновлення сільськогосподарської техніки.

Поряд з цим, позитивний вплив на виробництво продукції **машинобудування** мало відкриття нових виробництв (за даними www.from-ua.com в Україні відкрили власні виробництва (електричне устаткування) такі світові компанії як «Leonі», «Bader», «Fujikura»)

у виробництві харчових продуктів - зростання на 2,7% у 2017р. (порівняно з «плюс» 4,4% - у 2016р., «мінус» 4% - у грудні 2017р. (р/р) переважно через скорочення виробництва соняшникової олії, м'яса ВРХ та свиней) спостерігалось на тлі високого споживчого та зовнішнього попиту з урахуванням диверсифікації ринків збуту (за 11 міс. 2017р. (п/п) експорт гр. 02 «м'яса та їстівні субпродукти» зріс на 36,5% (в першу чергу, м'яса птиці), гр. 17 «цукор і кондитерські вироби з цукру» - на 39,2%, гр. 04 «молоко та молочні продукти» - на 49,4%).

В цілому за підсумком 2017р. (п/п) зростання у виробництві харчових продуктів відбулося у більшості видів продукції (найбільший позитивний внесок мало виробництво соняшникової олії, молочних продуктів, м'яса птиці, кондитерських виробів, що містять шоколад), окрім виробництва м'яса ВРХ і свиней свіжого та охолодженого («мінус» 9,6% та 5,3% відповідно) через зменшення реалізації с/г підприємствами м'яса у живій масі (ВРХ – на 4,5%, свиней – на 5,3% у 2017р.). Слід відмітити, що на зменшення виробництва соняшникової олії в останні місяці 2017р. впливало отримання меншого врожаю соняшника у сільському господарстві (за попередніми даними ДСС у 2017р. (п/п) скорочення врожаю – на 10,7%).

у хімічному виробництві – високе зростання на 17,4% (порівняно з «плюс» 1,1% - у 2016р., «плюс» 41% - у грудні 2017р. (р/р)) було забезпечено відновленням виробництва 4-х ключових підприємств галузі, а також як зовнішнім (за 11 міс. 2017р. (п/п) обсяги експорту гр. 29 «органічні хімічні сполуки» зросли у 1,7р.), так і внутрішнім попитом (з боку суміжних видів діяльності та домогосподарств).

Довідково. З жовтня 2017р. відновив роботу ПАТ "Одеський припортовий завод" (ОПЗ), ПрАТ «Севєродонецький «Азот», ВАТ «Суміхімпром». Крім цього, з червня 2017р., після 5 років простою, відновив роботу ТОВ «Карпатнафтохім» (постановою КМУ №299 від 26 квітня 2017р. для підприємства встановлено щорічні квоти на безакцизне ввезення і закупівлю сировини).

Джерело. ПАТ «Аграрний фонд», Міненерговугілля

У 2017р. (п/п) та у грудні 2017р. (р/р) у **хімічному виробництві** всі основні підвиди продемонстрували зростання: виробництво **основної хімічної продукції**, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах – на 26% («плюс» 3,6% - у 2016р., у 1,7р. - у грудні (р/р)), **виробництво фарб, лаків** і подібної продукції, друкарської фарби та мастик – на 5,1% («плюс» 17,6%, «плюс» 15,8% відповідно) та **виробництво мила та мийних засобів**,

«позитивна динаміка у машинобудуванні, в першу чергу, формувалася за рахунок внутрішнього попиту на інвестиційну продукцію з боку суміжних галузей»

«у 2017р. найбільший позитивний результат у переробній промисловості мало виробництво хімічних речовин та хімічної продукції»

засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів – на 3,5% («мінус» 3,3%, «плюс» 8% відповідно).

У виробництві гумових і пластмасових виробів, будматеріалів збільшення виробництва на 6,6% (порівняно з «плюс» 8,5% - у 2016р., «плюс» 3,9% - у грудні 2017р. (р/р)) за рахунок високого внутрішнього попиту з боку суміжних галузей інвестиційного спрямування, у т. ч. будівництва (у 2017р. (п/п) індекс будівельної продукції зріс на 20,9%). Довідково. За даними ДСС у 2017р. (п/п) найбільше зростання продемонструвало виробництво пластмасових виробів – на 12,3% («плюс» 5,9% - у 2016р., «плюс» 11,5% - у грудні (р/р)), виробництво абразивних виробів і неметалевих мінеральних виробів – на 10,4% («плюс» 14,6%, «плюс» 12,4% відповідно), виробництво будівельних матеріалів із глини – на 9,3% («плюс» 3,8%, «плюс» 1,4% відповідно) та виробництво скла та виробів зі скла – на 8,3% («плюс» 2,9%, «плюс» 5,1% відповідно).

Серед видів промислової діяльності негативна динаміка спостерігалась:

у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення – скорочення на 15% (порівняно з «плюс» 8,7% - у 2016р., «мінус» 7,2% - у грудні 2017р. (р/р)) внаслідок зменшення виробництва коксу і коксопродуктів на 18,5% («плюс» 10,6%, «плюс» 8,8% відповідно), що було викликано проблемами з постачанням вугілля для коксування на коксохімічні підприємства через логістичні проблеми, у т. ч. транспортні обмеження у Донецькій та Луганській областях.

Довідково. Починаючи з 15 березня 2017р. компанія «Метінвест» втратила контроль над усіма своїми коксівними підприємствами на неконтрольованій території, зокрема, ПрАТ "Єнакіївський коксохімпром" та ПрАТ "Донецьккокс".

Джерело: «Метінвест»

у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – зменшення на 6,5% («плюс» 2,5% - у 2016р.) внаслідок тимчасової зупинки окремих теплоелектростанцій з метою економії енергетичного вугілля через скорочення його запасів (у грудні (р/р) – падіння виробництва на 13,3% через аномально високий температурний режим та несприятливі погодні умови (пориви вітру та мокрий сніг), що призвели до знеструмлення значної кількості населених пунктів у різних регіонах).

Довідково. За даними ДСС у 2017р. (п/п) зменшення виробництва електроенергії спостерігалось лише на **теплових електростанціях** - на 17,8% («плюс» 7,4% - у 2016р., «мінус» 23,6% - у грудні 2017р. (р/р)). В той же час, зросло виробництво електроенергії на **атомних електростанціях** - на 5,7% («мінус» 7,6%, «мінус» 6,1% відповідно), **гідроелектростанціях** – на 13,6% («плюс» 33,5%, «плюс» 46,6% відповідно) та **інших електростанціях** (вітрових та сонячних) – на 6,9% («мінус» 5,2%, «плюс» 9,5% відповідно).

у добувній промисловості – скорочення на 5,8% (порівняно з «мінус» 0,2% - у 2016р., «мінус» 4,4% - у грудні 2017р. (р/р)), в основному, через зменшення виробництва на окремих підприємствах добування вугілля, що зумовлене транспортними обмеженнями на сході країни.

Довідково. За даними Міненерговугілля у 2017р. **видобуток вугілля зменшився** на 14,6%, у т. ч. **енергетичного вугілля** – на 14,8% (частка у структурі добування вугілля – 80,5%) та **коксівного** – на 13,4% (19,5%).

За даними Міненерговугілля шахти Дніпропетровської обл. забезпечили видобуток 20,1 млн. т вугілля («плюс» 2,8%, частка у загальній структурі видобутку вугілля 57,7%), Донецької обл. – 11,4 млн. т («плюс» 3,4% та 32,8% відповідно), Луганської обл. – 1,7 млн. т. («мінус» 41,8% та 4,8% відповідно), Львівської обл. – 1,6 млн. т («плюс» 2,7% та 4,4% відповідно), Волинської обл. – 0,1 млн. т («мінус» 61,4% та 0,3% відповідно).

15 березня 2017 року ДТЕК втратив контроль над усіма своїми підприємствами на неконтрольованій території. Зокрема, над "Свердловантрацит", "Ровенькиантрацит" і "Комсомолец Донбасу".

Джерело: «ДТЕК»

Станом на 01.01.2018 порівняно з 01.01.2017 запаси кам'яного вугілля були меншими на 22,8%. За 11 міс. 2017р. (п/п) імпорт гр. 2701 «Вугілля кам'яне, антрацит; брикети, котуни та аналогічні види твердого палива, одержані з кам'яного вугілля» у фізичному виразі зріс на 22%, у вартісному – у 1,9 р.

Водночас, збільшення **видобутку природного газу** на 2,2% («плюс» 1% - у 2016р., «плюс» 1,2% - у грудні 2017р. (р/р)) зумовлено інтенсифікацією видобутку енергоресурсу на нових та діючих газових родовищах (за даними ПАТ «Укргазвидобування» у 2017р. підприємство запустило нові свердловини та постійно нарощує видобуток на діючих свердловинах). Крім того, попит з боку будівництва інженерних споруд (зростання у 2017р. (п/п) обсягу будівництва інженерних споруд – на 26,3%) стимулював **видобуток щебеню** – на 15,5% («плюс» 6,7% - у 2016р., «плюс» на 20,4% - у грудні 2017р. (р/р)) та **піску будівельного** – на 7,7% («плюс» 20%, «плюс» 37,3% відповідно).

у металургійному виробництві – зменшення на 0,4% (порівняно з «плюс» 6,8% - у 2016р., «плюс» 3,4% - у грудні 2017р. (р/р)). Слід відмітити, що впродовж останніх 5 місяців

«у 2017р. найбільший негативний внесок у переробній промисловості мало виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення»

«значне падіння виробництва електроенергії у грудні (р/р) на 13,3% було зумовлено, в першу чергу, аномально високим температурним режимом»

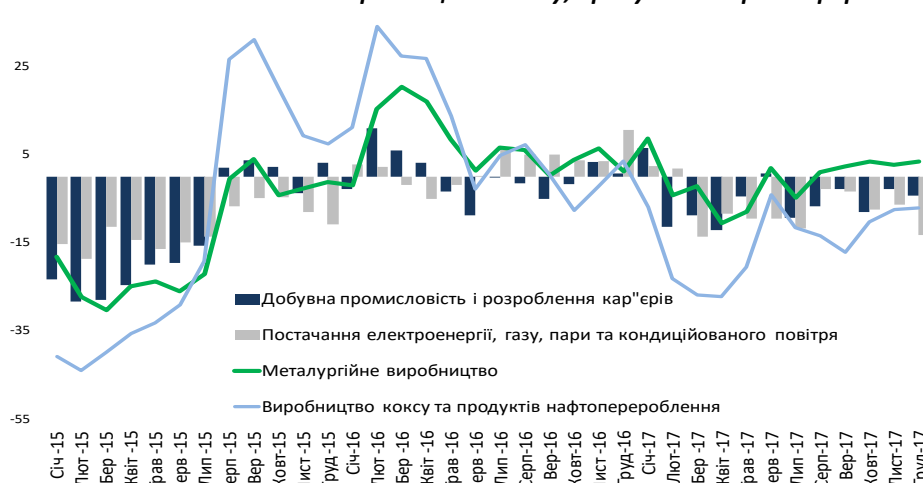
«збільшення видобутку природного газу зумовлено інтенсифікацією видобутку енергоресурсу на нових та діючих газових родовищах»

металургійне виробництво демонструвало зростання в умовах як високих цін на зовнішніх ринках (у грудні (р/р) середні світові ціни на чорний прокат зросли на 14%, за 11 міс. (п/п) вартісні обсяги експорту гр. 72 «чорні метали» зросли на 18,5%, частка експорту у структурі реалізації продукції металургії – 61,5%), так і високого внутрішнього попиту – з боку суміжних галузей інвестиційного спрямування.

Довідково. За даними ДСС у 2017р. (п/п) у розрізі металургійного виробництва зростання спостерігалось у всіх основних підвидах, окрім виробництва сталі, чавуну та феросплавів – скорочення на 9,3% («плюс» 7,3% - у 2016р., «мінус» 1,1% у грудні 2017р. (р/р)), що зумовлено втратою компанією «Метінвест» контролю над усіма своїми металургійними підприємствами на неконтрольованій території, зокрема ПрАТ «Єнакієвський металургійний завод» (включно із його Макіївською філією - ПрАТ "Макіївський металургійний завод"), ПрАТ "Харцизький трубний завод".

Джерело: «Метінвест»

Рис. 2. Металургійне виробництво, добувна промисловість та виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення, %, р/р

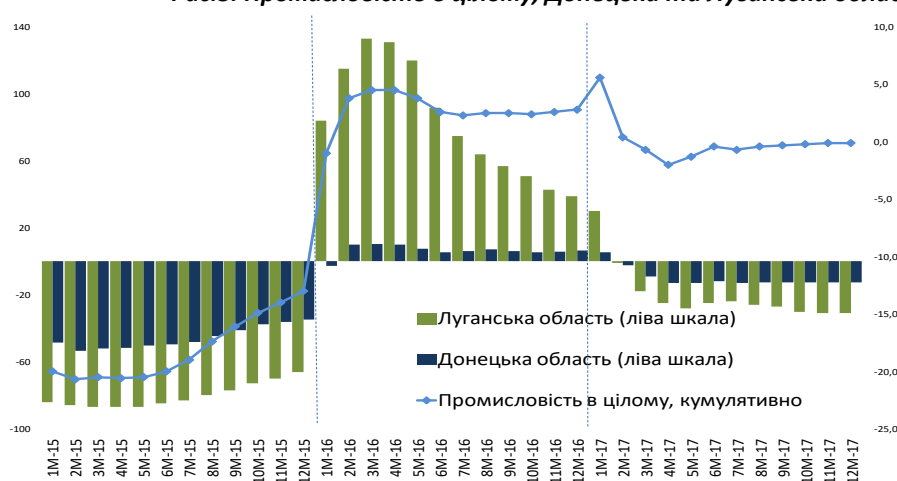

Джерело. ДСС

За підсумком 2017р. (п/п) скорочення промислового виробництва становило 0,1% (порівняно з «плюс» 2,8% - у 2016р., «мінус» 0,5% - у грудні 2017р. (р/р)) з урахуванням зростання у **переробній промисловості** – на 4% («плюс» 4,3% та «плюс» 4,4% відповідно) та скорочення виробництва у **постачанні електроенергії, газу пари та кондиційованого повітря** - на 6,5% («плюс» 2,5% та «мінус» 13,3% відповідно) і **добувній промисловості** – на 5,8% («мінус» 0,2% та «мінус» 4,4% відповідно).

Регіональний розріз. У 2017р. (п/п) кількість регіонів, які отримали позитивний результат становила – 18 (18 регіонів - у 2016р. та 15 регіонів – у грудні 2017р. (р/р)). У Донецькій та Луганській областях скорочення виробництва (на 12,6% та на 31%) спричинено перманентними бойовими діями, низькою пропускну здатністю транспортної інфраструктури Укрзалізниці на сході.

Рис.3. Промисловість в цілому, Донецька та Луганська області, %, п/п

Джерело. ДСС

Найбільші позитивні результати у промисловості зафіксовано у Івано-Франківській та Одеській областях (у 2017р. (р/р) зростання на 12% та 11,8% відповідно) через збільшення виробництва хімічних речовин і хімічної продукції, зважаючи на завантаження виробничих потужностей.

«впродовж останніх 5 місяців (р/р) 2017р. металургійне виробництво демонструє зростання за рахунок сприятливої зовнішньої кон'юнктури та внутрішнього попиту з боку галузей інвестиційного спрямування»

«у 2017р. кількість регіонів, які отримали позитивний результат становила 18 (порівняно з 18 регіонами у 2016р.)»

«за оцінками МЕРТ внесок Донецької та Луганської областей у промислове виробництво за 2017р. становив «мінус» 1,1 в.п.»

Очікування. У І кв. 2018р. у **промисловості** очікується зростання за рахунок позитивної динаміки галузей **інвестиційного спрямування** в умовах високого інвестиційного попиту та **споживчого спрямування** – фармацевтичне, текстильне виробництво через розширення **споживчого попиту** домогосподарств. Водночас, **енергетичний комплекс** функціонуватиме в умовах поступової диверсифікації джерел постачання енергетичної сировини. Стримуючими факторами будуть менші обсяги надходження сировини з боку виробників рослинницької продукції (зокрема, соняшнику) на переробку для харчової промисловості, а також збереження логістичних проблем у галузях ГМК. Це дозволить відновити позитивні результати діяльності промислового виробництва (*очікується зростання у межах 3% на місяць*).

Ризики: Ескалація військового конфлікту на сході країни. Погіршення кон'юнктури на зовнішніх товарних ринках, що негативно позначатиметься на фінансовому стані підприємств та, відповідно, їхніх інвестиційних планів, зростання затратності виробництва.

*«у І кв. 2018р.
очікується
зростання
промислового
виробництва»*